

HANDLÄGGARE/ENHET
Ekonomisk politik och
arbetsmarknad
Sebastian de Toro

DATUM
2016-04-06

DIARIENUMMER
20160040

ERT DATUM
2016-01-21

ER REFERENS
Fi2016/00269/BaS

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande.

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- Långtidsutredningen 2015 är en gedigen utredning som belyser flera viktiga trender i svensk ekonomi.
- LO delar flera av LUs slutsatser, bland annat att Sverige i flera avseenden har en av världens bästa arbetsmarknader med högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad, att goda färdigheter är nyckeln för att etablera sig på svensk arbetsmarknad, att det inte är sannolikt att det kommer att växa fram en svensk låglönemarknad och att förebyggande arbetsmiljöarbete är viktigt för att anställda ska kunna arbeta längre.
- LO är kritiska bland annat till att fördelningsfrågor inte är en av huvudbetänkandets prioriterade frågor, att förslag på viktiga utbildningsreformer inte får en större plats i huvudbetänkandet, och att ökad sysselsättning bland kvinnor inte lyfts fram som en viktig lösning för att finansiera framtidens offentliga välfärd.

LO synpunkter

Långtidsutredningen 2015 är en gedigen utredning som belyser flera viktiga trender i svensk ekonomi.

Utredningen spänner över många områden. LO har i sitt remissvar valt att koncentrera sig på huvudbetänkandet enligt följande upplägg: Först beskriver vi några av de områden där LO delar Långtidsutredningens slutsatser och därefter lyfter vi fram några av de områden där vi menar att LU brister i sina slutsatser.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

LO delar LUs slutsatser:

Arbetsmarknad och utbildning:

- Att Sverige i flera avseenden har en av världens bäst fungerande arbetsmarknader med högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad.
- Att goda färdigheter är nyckeln för att etablera sig på svensk arbetsmarknad, och att det är ett problem med fallande och mer spridda kunskaper i befolkningen. Det gör att en av nyckelutmaningarna för Sverige är att förbättra utbildningssystemet och den aktiva arbetsmarknadspolitiken.
- Att det inte är sannolikt att det kommer att skapas en stor låglönesektor på svensk arbetsmarknad, eftersom det skulle kräva omfattande förändringar av det svenska välfärdssystemet med ökad ojämlikhet som följd.
- Att en högre sysselsättning är en nyckel för svensk ekonomi och för finansieringen av välfärden.
- Att det krävs välutvecklat utbildningsstöd för att integrera utländskt födda på svensk arbetsmarknad.
- Att det bl a är viktigt att ha en god arbetsmiljö för att äldre ska vilja och kunna arbeta längre upp i åldrarna.

Offentlig förvaltning:

- Att offentliga regelverk bör vara generella och utformas för att främja ekonomins anpassningsförmåga.
- Att en god offentlig förvaltning är en av Sveriges starkaste konkurrensfördelar, men att den har en del brister som måste avhjälpas.
- Att tillit till offentliga institutioner och verksamheter är en nyckelfråga för välfärdssystemets stabilitet, exempelvis genom att medborgarnas benägenhet att betala skatt påverkas av deras förtroende av att skatterna verkligen går till de avsedda ändamålen liksom av deras syn på hur ansvarsfullt och rättvist skattemedlen används.

Områden där LO är kritiska till LU

Jämlikhet

Långtidsutredningens syfte är att utgöra ett underlag för den ekonomiska politiken, skapa debatt kring politikens utformning och ge en samlad bild av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. LU2015 spannar över flera områden och det är förstås viktigt att göra avgränsningar i sitt arbete. LO menar ändå att det är märkligt att inte mer energi har lagts på att beskriva och diskutera fördelnings- eller jämlikhetsaspekter i huvudbetänkandet.

Fördelning mellan rika och fattiga, kvinnor och män, arbetande och pensionärer, inrikes och utrikes födda, men även andra ojämlikhetsdimensioner är centrala frågeställningar för utformandet av den ekonomiska politiken. Det är dessutom frågor som kan tänkas bli än mer akuta över tid. Utformningen av vårt pensionssystem innebär att pensionärer riskerar att få en allt lägre andel av sin slutlön i pension. Olika produktivitetsutveckling i privat och offentlig sektor riskerar att leda till större grad av egenfinansiering av välfärd, vilket kommer att slå olika beroende på vilka ekonomiska förutsättningar man har. En fortsatt ökad jobbpolarisering riskerar att leda till vidgade klyftor i den arbetande befolkningen. Det hade varit önskvärt med en samlad genomgång av dessa och andra utvecklingstendenser.

Utbildningssystemet

Med tanke på att LU lyfter fram de fallande skolresultaten som ett stort problem och behovet av att förbättra utbildningssystemet borde LU ha lagt mer utrymme åt möjliga reformer i huvudbetänkandet, och inte bara i delbetänkandet om utbildning, t ex förslagen om att pröva fler vägar till läraryrket för att förbättra rekryteringen, se över resursfördelningen i förhållande till skolans likvärdighetsuppdrag och att tillsätta en betygskommission som ser över betygssystemet, dessutom, med tanke på de goda resultaten som yrkesutbildning har inom vuxenutbildning borde dess roll ha diskuterats mer.

Arbetsmarknaden...

... och kvinnors sysselsättning

LU menar att den största arbetsutbudspotentialen i framtiden ligger i att få äldre att arbeta längre. LU lyfter också behovet av att öka sysselsättningen bland yngre och utlandsfödda. LO delar den bilden. Men en potential som också borde framhållas är att öka antalet arbetade timmar i ekonomin genom att få kvinnor att arbeta mer, både genom att öka sysselsättningsgraden och genom att göra det möjligt för fler kvinnor att gå från deltidsarbete till heltidsarbete (beräkningar på detta återfinns t ex i LOs kongressrapport)¹.

Genom att se över familjepolitikens utformning, t ex öppettider och kvalitet inom barnomsorgen, utveckla och förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren inom kvinnodominerade sektorer samt utbildningsinsatser och aktiv arbetsmarknadspolitik finns goda möjligheter att öka såväl sysselsättningsgraden som antalet arbetade timmar för kvinnor. Särskilt viktigt är att lyfta fram att heltid inte är norm inom många

¹ LO (2015) *Vägen till full sysselsättning och rättvisare löner*.
[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/global_1433146093888_kongressrapport_2016_pdf/\\$File/Kongressrapport_2016.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/global_1433146093888_kongressrapport_2016_pdf/$File/Kongressrapport_2016.pdf)

kvinnodominerade arbetaryrken och att förändrade arbetsorganisationer är en viktig del av att öka sysselsättningen.

Tolkningen av PIACC

LU2015 gör en poäng av att färdigheter och kunskaper är nyckeln för etablering på svensk arbetsmarknad. LO delar den bilden men menar att PIACC bör tolkas med viss försiktighet.

LU menar att ett viktigt resultat från PIACC är att det inte finns några signifikanta skillnader mellan utrikes och inrikes födda vad gäller sysselsättningsgrad om hänsyn tas till nivån på de uppmätta färdigheterna. Det kan tas som intäkt för att det inte förekommer någon diskriminering på svensk arbetsmarknad. Samtidigt förekommer experimentsstudier som visar att arbetsgivare väljer bort ansökningar från exempelvis icke-europeer vilket LU själv lyfter fram. LO hade gärna sett att de här frågorna – som är av stor vikt för hur integrationen av utrikes födda på svensk arbetsmarknad ska fungera – hade diskuterats och utretts noggrannare.

Finansiering av offentlig välfärd

Stora skatteintäkter är nyckeln för att finansiera en generös offentlig välfärd. Därför är alla förslag som leder till högre sysselsättning viktiga. På riktigt lång sikt, i takt med att vi blir äldre, ligger nyckeln i att förmå äldre att arbeta längre. Om detta skriver långtidsutredningen bra. Ett bidrag till finansieringen av den offentliga sektorn som LU2015 dock avfärdar allt för lätt är möjligheten att öka produktiviteten i densamma. Genom en bättre arbetsorganisation, ökad och bättre användning av modern teknik, en ökad andel yrkesutbildad personal och satsningar på fortlöpande kompetensutveckling borde det vara möjligt att kraftigt öka produktiviteten i offentlig sektor.²

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Sebastian de Toro

² Se bl a LO (2004) *Kan framtidens välfärd finansieras? – LO om LU*